

Kursbeskrivning Förvaltningsrätt med förvaltningsprocessrätt (21 hp)

Innehåll

Särskild information om upplägg och progression.....	3
Allmänt om kursen	4
Innehåll och målsättning	4
Två delmoment – uppsats och traditionella studier	5
Förväntade studieresultat	5
Pedagogiken.....	6
Närmare om kursens uppbyggnad	8
De olika kursmomenten	8
Undervisningsupplägg	9
Skriftliga och muntliga övningar	10
Obligatorier (examinerande moment) och förutsättningar för dispens.....	11
Internationella och komparativa inslag på kursen	14
Samverkan med det omgivande samhället	14
Förhållandet till andra kurser och utbildningen i stort	14
Krav för deltagande i undervisningen	15
Förkunskapskrav	15
Registrering	15
Tidiga avbrott/avregistrering.....	16
Gruppindelning och anmälningar.....	16
Studieanvisningar	17
Läroböcker.....	17
Källmaterial	18
Övrigt material.....	18

Juridiska institutionen

Förberedelser inför undervisningen	19
Examination	20
Examinationsmoment	20
Tillträde till examination.....	21
Anmälan till tentamen.....	21
Handlingar som ska tas med till salstentamen.....	21
Tillåtna hjälpmedel och ordningsregler	21
Inlämning av tentamen.....	22
Betygskriterier tentamen.....	23
Bedömningskriterier uppsats	26
Begäran om omprövning.....	26
Funktionsnedsättning.....	27
Allmänt	27
Examination vid funktionsnedsättning.....	27
Studentinflytande och kursutveckling.....	28
Kontaktuppgifter.....	28

Särskild information om upplägg och progression

Notera att det finns en pedagogisk tanke bakom schemat. Vi inleder med den *allmänna förvaltningsrätten*, som främst handlar om förvaltningsmyndigheternas handläggning av ärenden. Kommuner och regioner ansvarar för en stor andel av den offentliga förvaltningen och handlägger många ärenden av stor betydelse för både privatpersoner och företag. *Kommunalrätten* följer därför efter den allmänna förvaltningsrätten. Av stor betydelse för insynen i det allmännas verksamhet, och därmed rättssäkerheten, är regleringen om myndigheters skyldighet att lämna ut allmänna handlingar. Efter kommunalrätten övergår vi därför till *offentlighet och sekretess*. När vi klarat av de mer generella delarna av förvaltningsrätten övergår vi till den speciella förvaltningsrätten, vilken behandlar olika verksamhetsområden som t.ex. migrationsrätt och politirätt. Efter att förvaltningsmyndigheterna fattat beslut aktualiseras möjligheten att överklaga dessa, vilket behandlas inom ramen för *förvaltningsprocessrätten*.

Schemat är således utformat utifrån en tanke om progression inom ramen för kursen och studenter förväntas vara inlästa på de ämnen som har behandlats tidigare på kursen. Progressionstanken avspeglas även i att varje ämnesmoment avslutas med en frågestund på Zoom där studenterna ges möjlighet att ställa frågor om de moment som därtills behandlats. Dessa frågestunder ersätter den traditionella s.k. ”Frågestund inför tentamen” som vi i stället kallar ”Genomgång inför tentan”. Denna genomgång fokuserar istället främst på praktiska frågor om tentan.

Kursen är krävande, med inledningsvis parallella delkurser i form av uppsats och traditionella studier av ovan beskrivna ämnesområden. Det är därför centralt att redan från kursstart planera och avsätta tid för studier. Vi lägger stor vikt vid problembaserat lärande (PBL) på kursen. PBL ingår som ett led i Stockholmsmodellen och det övergripande syftet är att stärka förmågan till kritiskt tänkande inom kursens områden. Förmågan inkluderar färdigheter som att göra rättsliga analyser, värdera bl.a. rättskällor, dra slutsatser samt att reflektera över om t.ex. den rättsliga argumentationen är logisk och hållbar. Ämneskunskaper och förmåga att använda juridiska metoder är helt centrala för att kunna utveckla ett kritiskt tänkande. Genom PBL-övningarna och ett virtuellt case (VLC), som är frivilliga men starkt rekommenderas, ges vid sidan om övrig undervisning goda möjligheter att träna upp dessa färdigheter.

Varmt välkomna till kursen Förvaltningsrätt med förvaltningsprocessrätt!

Allmänt om kursen

Innehåll och målsättning

Förvaltningsrätt med förvaltningsprocessrätt utgör en obligatorisk kurs inom ramen för Juristprogrammet vid Stockholms universitet. Kursen omfattar förvaltningsrätt, vilket inbegriper allmän och speciell förvaltningsrätt samt allmänna handlingar och sekretess, och kommunalrätt, ämnen som sammantaget utgör en central del av den offentliga rätten. I kursen behandlas även förvaltningsprocessrätten. I första hand bygger kursen vidare på kursen Statsrätt där de högsta statsorganen och den juridik som berör dessa studerades, men den anknyter i viss mån även till bl.a. kurserna Associationsrätt, Skatterätt, Straffrätt och Processrätt. Det finns även kopplingar till fastighetsrätt och miljö rätt, delar som således har behandlats tidigare under Juristprogrammet. Under kursen förmedlas kunskaper om rättsregler och rättsprinciper inom centrala delar av förvaltnings-, kommunal- och förvaltningsprocessrätten. Vidare avser kursen att ge studenten förmåga att tillämpa och tolka rättsregler och rättsprinciper samt att analysera juridiska fråge- och problemställningar på det förvaltnings- och förvaltningsprocessrättsliga området, liksom inom kommunalrätten.

Den allmänna förvaltningsrätten handlar främst om myndigheternas handläggning av olika ärenden, medan den speciella gäller olika sakområden såsom miljö rätt och socialrätt. De beslut som myndigheterna fattar kan normalt överklagas till förvaltningsdomstol. Förvaltningsprocessrätten avser reglerna i dessa domstolar. Den allmänna kommunalrätten omfattar dels kommunernas kompetens, dvs. vad en kommun får besluta om och göra, dels hur kommunerna är organiserade och vilka organ som svarar för vad. Vid sidan av dessa moment studeras offentlighetsprincipen, dvs. när handlingar hos myndigheter och andra organ blir allmänna och i vilken utsträckning de då kan sekretessbeläggas.

Kursen i Förvaltningsrätt med förvaltningsprocessrätt innehåller följande kursmoment:

- Allmän Förvaltningsrätt (de regler och principer som generellt gäller för myndigheters ärendehantering, inklusive de krav europarätten ställer på den nationella förvaltningen).
- Allmän kommunalrätt (de regler och principer som styr kommunernas s.k. frivilliga verksamhet och hur funktionsfördelningen i kommunerna ser ut). Kommunalrätten knyter även an till den speciella förvaltningsrätten.
- Allmänna handlingar och sekretess (de regler och principer som bestämmer när en handling är allmän och därför som huvudregel ska lämnas ut samt under vilka förutsättningar som sekretess gäller för uppgifter inom det offentliga verksamheter).

- Speciell förvaltningsrätt (de regler som gäller inom olika sakområden, t.ex. vad som krävs för att komma i åtnjutande av sociala förmåner, när en verksamhet har sådan miljöpåverkan att den är tillståndspliktig, i vilken utsträckning barn och psykiskt sjuka kan tvångsvårdas, osv.).
- Förvaltningsprocessrätt (de regler och principer som tillämpas av förvaltningsdomstolarna vid främst överprövning av myndighetsbeslut).

Två delmoment – uppsats och traditionella studier

Organisatoriskt är kursen uppdelad i två delmoment, formellt sett två delkurser. Det första delmomentet innefattar studier i förvaltningsrätt, kommunalrätt och förvaltningsprocessrätt. Under delmomentet genomför studenterna även ett rättegångsspel. Delmomentet motsvarar sammanlagt 15 högskolepoäng och löper under hela kursen.

Inom ramen för det andra delmomentet, parallellt med ovan nämnda studier, författar studenten en längre uppsats. Ett väsentligt syfte med uppsatsen är att träna studenten inför det avslutande examensarbetet i att författa längre akademiska texter och kritiskt tänkande. Momentet motsvarar 6 högskolepoäng.

Förväntade studieresultat

Nedan anges de förväntade studieresultaten, vilka även finns beskrivna i Kursplanen. I den anges även kursmålen.

Delkurs Förvaltningsrätt, kommunalrätt och förvaltningsprocessrätt

Kunskap och förståelse

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- visa kunskap i och förståelse av centrala förvaltnings- och kommunalrättsliga samt förvaltningsprocessrättsliga frågeställningar, inbegripet systematiken och terminologin på området.

Färdighet och förmåga

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- visa förmåga att med hjälp av relevanta juridiska metoder tillämpa och tolka förvaltnings- och kommunal- samt förvaltningsprocessrättsliga regler och bedöma förvaltnings- och kommunal- samt förvaltningsprocessrättsliga problem,
- visa förmåga att med hjälp av juridisk metod systematiskt, kritiskt och självständigt identifiera, formulera och analysera förvaltnings-, kommunal- samt förvaltningsprocessrättsliga frågeställningar,
- inom givna tidsramar författa en längre uppsats, och

– inom givna tidsramar i grupp genomföra en fallövning och ett rättegångsspel samt redovisa och förklara resultatet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt, och
- kritiskt bedöma och värdera förvaltnings-, kommunal- samt förvaltningsprocessrättsliga frågeställningar med hänsyn till relevanta samhällsliga frågor.

Delkurs Uppsats

Kunskap och förståelse

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- visa kunskap i och förståelse av centrala förvaltnings- och kommunalrättsliga samt förvaltningsprocessrättsliga frågeställningar, inbegripet systematiken och terminologin på området.
- visa insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

Färdighet och förmåga

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- visa förmåga att med hjälp av relevanta juridiska metoder tillämpa och tolka förvaltnings- och kommunal- samt förvaltningsprocessrättsliga regler och bedöma förvaltnings- och kommunal- samt förvaltningsprocessrättsliga problem,
- visa förmåga att med hjälp av juridisk metod systematiskt, kritiskt och självständigt identifiera, formulera och analysera förvaltnings-, kommunal- samt förvaltningsprocessrättsliga frågeställningar och
- inom givna tidsramar författa en längre uppsats.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt, och
- kritiskt bedöma och värdera förvaltnings-, kommunal- samt förvaltningsprocessrättsliga frågeställningar med hänsyn till relevanta samhällsliga frågor.

Samtliga förväntade studieresultat examineras.

Pedagogiken

Kursens övergripande pedagogiska målsättning är att ge varje blivande jurist insikter i och kunskaper om de regelverk som styr statliga förvaltningsmyndigheters, kommuners

och förvaltningsdomstolars verksamhet. Denna verksamhet är av betydelse för såväl fysiska personer, exempelvis rätt till utbildning, socialförsäkringsförmåner m.m., som juridiska personer, t.ex. de tillståndskrav som gäller på den finansiella marknaden och den tillsyn som bedrivs inom flertalet områden.

En viktig del i kursen, liksom i kursen Statsrätt, är att tydliggöra relationen mellan politisk verksamhet och juridik. Ytterst är förvaltningsrätten alltid en spegling av politiska målsättningar. Till detta kommer förståelsen för hur förvaltningsrätten påverkar möjligheterna att agera inom de civilrättsligt reglerade områdena. Ett företag måste i sin affärsverksamhet alltid väga in de krav och begränsningar som följer av tvingande offentligrättsliga regler. Som en del i kursen ingår även internationella perspektiv, särskilt gällande europarättens inflytande på svensk rätt. Kursen ger en god grund för studenter som önskar läsa ämnet vidare på specialkursnivå.

Undervisningen har utformats för att aktivera och stimulera studenterna till juridisk problemlösning. Strävan är att samtliga moment – inte bara studiet av författningstext och doktrin, utan även studiet av rättsfall, myndighetsbeslut, fiktiva fall och övningsfrågor – ska ge en god färdighetsträning för blivande jurister. Vissa undervisningsmoment förutsätter förberedelse enligt särskilt angivna instruktioner, t.ex. seminarierna. Andra moment, t.ex. caseseminariet med Lena Sandström, aktualiserar många gånger nya frågor under undervisningstillfället. Detta kräver att studenten dessförinnan har tillägnat sig goda kunskaper i relevant litteratur. Pedagogiken är således till stor del inriktad på problemlösning och färdighetsträning. Föreläsningarna syftar främst till att ge struktur och överblick samt att lyfta fram särskilda svårigheter.

Den offentliga rätten präglas starkt av legalitetsprincipen, vilket innebär att lagstiftningen har en central ställning vid studiet av ämnet. Ett utmärkande drag för förvaltningsrätten i stort är emellertid att många frågor regleras på lägre nivå än lag, dvs. genom förordningar och föreskrifter. Detta innebär särskilda svårigheter, eftersom förarbeten då saknas. Rättspraxis spelar därmed inte sällan en avgörande roll. Vid sidan om domstolsavgöranden ägnas i kursen stort intresse åt JK- och JO-avgöranden, eftersom dessa beslut ger vägledning till olika offentliga organ och därför tillmäts stor betydelse i den offentligrättsliga litteraturen.

Under kursen ska studenterna även skriva en uppsats. Under skrivandet ges möjlighet till grupphandledning. Genom uppsatsen ska studenterna tränas i skriftlig framställning. Muntlig framställning tränas under seminarier, rättegångsspel, caseseminariet och PBL-övningarna¹.

¹ PBL står för problembaserat lärande.

Närmare om kursens uppbyggnad

De olika kursmomenten

Studierna i förvaltningsrätt kan delas in i fem olika moment. Som ett genomgående stråk i kursen – om än i olika grad – ingår europarätten.

Allmän förvaltningsrätt

Den allmänna förvaltningsrätten utgör ett centralt kursmoment. I grunden handlar det om hur myndigheter ska handlägga ärenden på ett sätt som säkerställer att enskilda garanteras ett visst mått av rättssäkerhet vid myndigheterna maktutövning. Den centrala lagen på området är förvaltningslagen. Vid sidan av denna gäller ett antal allmänna rättsprinciper, vilka är väl så viktiga. Reglerna och principerna gäller såväl för statliga förvaltningsmyndigheter som för kommunala förvaltningsmyndigheter. Viktiga anslutande frågor är t.ex. i vilken utsträckning myndigheter kan ändra sina beslut samt när besluten är överklagbara och vem som då har klagorätt.

Speciell förvaltningsrätt

Med speciell förvaltningsrätt avses de olika sakområdena inom vilka myndigheter agerar, t.ex. miljö rätt, allmän ordning och säkerhet, social rätt, tvångsvård av unga, missbrukare och psykiskt sjuka, liksom mer kommersiella områden såsom el rätt och regler om elektronisk kommunikation (mobilnät m.m.). Ämnet speciell förvaltningsrätt har nära koppling till den allmänna förvaltningsrätten på så sätt att det är den allmänna förvaltningsrätten som utgör grunden för *hur* myndigheten fattar beslut – främst tillstånds- och tillsynsbeslut – inom ett visst sakområde. Ämnet har vidare många anknytningspunkter med kommunalrätten, eftersom kommunerna har viktiga uppgifter inom den speciella förvaltningsrätten (s.k. specialreglerad kommunal kompetens), såsom tillståndsgivning och tillsyn inom miljö rättsområdet. Den speciella förvaltningsrätten är mycket omfattande och endast delar av den kan studeras inom ramen för kursen, i vissa avseenden endast översiktligt. I den speciella förvaltningsrätten ingår juristprogrammets miljö sättsstrimma.

Förvaltningsprocessrätt

De beslut myndigheter fattar inom olika sakområden, den speciella förvaltningsrätten, kan regelmässigt överklagas till förvaltningsdomstol, dvs. förvaltningsrätt, kammarrätt och Högsta förvaltningsdomstolen. I förvaltningsdomstol finns ca 600 måltyper. I detta kursmoment studeras de processuella reglerna som gäller i dessa domstolar. Centrala moment är klagorätt, kommunikation, ändring av talan och muntlig förhandling. Den viktigaste lagen på området är förvaltningsprocesslagen, men rättsområdet har till stora

delar utvecklats genom praxis. Rättsfall studeras därför ingående i detta kursmoment. De processuella reglerna skiljer sig i viktiga delar från de som gäller i allmän domstol och att tydliggöra dessa skillnader och förvaltningsprocessrättens karaktärsdrag är ett viktigt syfte med undervisningen. Förfarandet i förvaltningsdomstol är i regel en fortsättning på myndigheternas beslutsfattande och momentet knyter därför an till kursmomenten allmän och speciell förvaltningsrätt. I momentet studeras även de särskilda regler som gäller då en kommuns beslut enligt kommunallagen, dvs. utanför den speciella förvaltningsrätten, överklagas. I denna del knyts an till kursmomentet allmän kommunalrätt.

Allmän kommunalrätt

Kommunerna har vid sidan av den i specialförfattning reglerade verksamheten – den speciella förvaltningsrätten – en fri sektor inom vilken de kan bedriva olika typer av verksamhet, t.ex. stödja ungdomsidrotten, driva hamnverksamhet m.m. Gränserna för den fria sektorn studeras i detta avsnitt. Dessutom studeras hur kommunerna är organiserade och hur beslutsfattandet ter sig inom denna fria sektor. I momentet är det centralt att studera skillnader mellan handläggning av ärenden som överklagas genom förvaltningsrättsligt överklagande och ärenden som överklagas genom laglighetsprövning enligt 13 kap. KL. Skillnaderna är stora. Studierna utgår främst från reglerna i kommunallagen. Men även här har rättsområdet till stora delar utvecklats genom praxis. Rättsfall studeras därför även i detta kursmoment.

Allmänna handlingar och sekretess

Det femte kursmomentet handlar om offentlighetsprincipen. Centralt för momentet är när olika typer av dokument blir allmänna handlingar enligt reglerna i en av våra grundlagar, tryckfrihetsförordningen. Av vikt i detta sammanhang är att kunna tillämpa reglerna på ny teknik och nya arbetsformer hos myndigheterna, inte minst vid samverkan mellan olika myndigheter och mellan myndigheter och privata subjekt. Reglerna om allmänna handlingar kompletteras med regler om sekretess i främst offentlighets- och sekretesslagen. Det är ett mycket omfattande regelkomplex. Fokus ligger därför på att förstå de principiella överväganden och bedömningar som måste göras avseende sekretessens föremål, räckvidd och styrka m.m.

Undervisningsupplägg

För samtliga moment gäller i princip samma undervisningsupplägg. Varje moment inleds med ett antal föreläsningar, vilka främst syftar till att ge en systematisk överblick över det aktuella rättsområdet. Föreläsningar ges i centrala ämnesavsnitt och syftar alltså till att ge översikt och därmed fungera som ett kompletterande moment vid

inläsningen av kurslitteraturen. Vid vissa föreläsningar läggs dock fokus på en viss begränsad frågeställning.

Föreläsningarna följs först av PBL-övningar och därefter seminarier inom respektive kursavsnitt. Under seminarierna sätts fokus på en eller flera rättsliga frågor som erbjuder särskilda svårigheter. Syftet med dessa är att ge studenterna träning i att identifiera och att lösa problem inom de ämnesområden kursen behandlar, samt att ge träning i juridisk analys och argumentation. Seminarierna ska även ge insikt i juridiska metodfrågor. Arbetet med rättsfall och JO-beslut vid seminarierna ska vidare bidra till förtrogenhet med det material som jurister med offentlig-rättslig inriktning vanligtvis arbetar med. Under kursen ges även ett caseseminarium, vilket i stort sett har samma syfte som seminarierna. En viktig skillnad i förhållande till seminarierna är att caset inte kräver några förberedelser, utan att material tillhandahålls först i samband med undervisningstillfället. Centralt här är att studenterna har tillägnat sig kunskaper inom alla ämnesmoment, eftersom kunskaper är viktiga för att kunna identifiera och lösa de rättsliga problem som caset aktualiserar. Under caset fästs stor vikt vid samarbete i grupp.

Föreläsningar, seminarier och caseseminarier kompletteras med rättegångsspel. Kursmomentet förvaltningsprocessrätt innefattar således rättegångsspel, vilka genomförs i samarbete med Förvaltningsrätten och Kammarrätten i Stockholm. Dessa spel syftar dels till att ge ökad insikt om ämnets komplexitet, dels till att ge viss färdighetsträning på området.

Undervisningen kompletteras även genom författandet av en uppsats, vilken utgör en del av examinationen tillsammans med en tentamen.

Undervisningen kompletteras därutöver av ett virtuellt case, *Virtual Law Case* (VLC), och PBL-övningar. Båda dessa moment är frivilliga, men de rekommenderas starkt.

Skriftliga och muntliga övningar

Seminarieundervisningen, vilken är obligatorisk, och caseseminarier som också är obligatorisk, bygger på studenternas aktivitet och muntliga presentationer. Vilka förberedelser som krävs framgår under respektive seminarium på Athena.

Rättegångsspelet, som också är obligatoriskt, förutsätter aktivt deltagande av samtliga studenter. Närmare information om momentet ges på Athena (under Planeringar/Förvaltningsprocessrätt), under introduktionsföreläsningen samt vid ett inledande obligatoriskt förberedelseseminarium.

Under kursen ska studenterna även skriva en uppsats. Även detta moment är obligatoriskt och betyget kommer att vägas samman med betyget på salstentan till ett samlat slutbetyg på kursen. Närmare instruktioner för uppsatsmomentet ges i ett särskilt dokument, Uppsatsanvisningar, som finns på Athena/Planeringar/Uppsats.

VLC och PBL-övningarna avser bl.a. att öva upp förmågan att identifiera och lösa rättsliga problem som aktualiseras. PBL-övningarna avser även att stärka studenternas muntliga förmåga. Genom båda övningarna ges också tillfälle att samarbeta i grupp.

Obligatorier (examinerande moment) och förutsättningar för dispens

Närvaro vid föreläsningar och PBL-övningar är frivillig. Av erfarenhet kan dock sägas att det är svårt att helt på egen hand tillägna sig de kunskaper och färdigheter som krävs för ett godkänt resultat vid examinationen. Med tanke på ämnets komplexitet är det därför en stark rekommendation att samtliga studenter närvarar vid all undervisning som erbjuds på kursen. Samtliga kursmoment är avsedda att vara förberedande inför främst tentamen.

Med examination avses samtliga moment under en kurs som har till syfte att mäta studentens förmågor och färdigheter i förhållande till kursens förväntade studieresultat. Obligatoriska undervisningsmoment i form av krav på aktivt deltagande utgör således också examination.

Kursen innehåller följande examinationsmoment:

- * elva (11) seminarier
- * ett (1) caseseminarium – med Lena Sandström. (Notera att caseseminarier INTE ingår i de elva (11) obligatoriska seminarierna.)
- * rättegångsspel (inkluderar tre obligatoriska moment, se nedan)
- * salstentamen (anmälan i Ladok)
- * uppsats

Den som inte har uppfyllt samtliga examinationsmoment vid tentamen får inte tillgodoräkna sig sitt slutbetyg på kursen förrän momenten är genomförda och godkända. Fullgjort obligatoriskt undervisningsmoment är giltigt i två år.

Under kursen ges ett relativt stort antal seminarier – viss variation mellan olika terminer kan förekomma – i skilda ämnen. Seminarierna syftar till att ge träning i att lösa olika

rättsliga frågor. Vid seminarier, liksom vid caseseminarier och rättegångsspelet, gäller ett krav på aktiv närvaro, se närmare nedan.

På kursen finns även ett obligatoriskt inslag i form av ett rättegångsspel (Muntlig förhandling vid Förvaltningsrätten alternativt Kammarrätten i Stockholm). Obligatoriet innefattar följande delmoment:

1. deltagande i ”Förberedelseseminarium inför rättegångsspelet”,
2. aktivt deltagande i gruppsamarbete och
3. aktivt deltagande i muntliga förhandlingar under en förhandlingsdag.

Observera att alla tre delmoment är obligatoriska, dvs. studenten måste ha fullgjort samtliga delmoment för att obligatoriet ska vara uppfyllt. Deltagandet dokumenteras av läraren genom en närvarolista eller på annat sätt som anges på hemsidan. Omfattande information om detta moment i dess helhet med tillhörande material finns under Planeringar/Förvaltningsprocessrätt.

Aktiv närvaro

Med aktiv närvaro avseende obligatoriska seminarier och caseseminarier menas att ni ska ha förberett er enligt instruktioner samt vara beredda att redovisa och delta i diskussioner. Det kan förekomma gruppvisa skriftliga inlämningsuppgifter inför seminariet. I sådant fall ingår dessa uppgifter i obligatoriet.

Deltagande via Zoom

Med aktiv närvaro avseende obligatoriska moment som hålls via Zoom menas:

- Att ni ska ha förberett uppgifterna samt vara beredda att delta i diskussionerna av dessa, både i mindre grupper i breakout rooms och i helgrupp.
- Att ni deltar på Zoom genom inloggning via ert studentkonto vid SU och vid inloggning anger fullständigt namn, dvs. det namn som är registrerat på kursen. (Detta för att vi ska kunna stämma av vilka som har varit aktivt närvarande för att kunna publicera godkänd närvaro. Närvaro för studenter, som inte har deltagit med fullständigt namn, kommer inte att kunna registreras.)
- Att ni deltar med kamera och mikrofon under hela undervisningstillfället. Mikrofonen ska dock vara avstängd när ni ansluter och därefter när ni inte pratar. (Studenter, som har en dator utan kamera och mikrofon, kan t.ex. använda sin smartphone.)

- Endast deltagande i den grupp ni är registrerad räknas som närvaro om inte gruppbyte har medgivits i förväg.

För frågestunder och liknande frivilliga moment som hålls via Zoom gäller att:

- ni deltar på Zoom genom inloggning via ert studentkonto vid SU och vid inloggning anger fullständigt namn, dvs. det namn som är registrerat på kursen.

Förutsättningar för dispens och kompletteringsuppgift

Dispens för rättegångsspelet medges överhuvudtaget inte. Dispens för caseseminariet kan inte heller medges, eftersom en skriftlig kompletteringsuppgift inte är att anse som en pedagogiskt likvärdig uppgift. Inte heller kan dispens ges från uppsatsmomentet, eftersom det är en delkurs och därmed betygsgrundande. Konsekvenserna av att uppsatsmomentet inte fullgörs i tid under den termin studenten är förstagångsregistrerad framgår nedan under rubriken Examination och av Uppsatsanvisningarna, som finns på Athena under Planeringar/Uppsats.

Som framgår ovan utgör obligatoriska seminarium med krav på aktiv närvaro examination. Utgångspunkten är därför deltagande i samtliga elva seminarier. Uppkommer förhinder ska studenten i första hand kontakta kursadministrationen för gruppbyte. För två av seminarierna kan dispens erhållas utan krav på ansökan och kompletteringsuppgift. Det ställs dock krav på anmälan innan seminariet påbörjas. Anmälningsblanketten finns i Athena under Kursinformation och blanketten ska laddas upp i avsett forum under respektive seminarium.

I absoluta undantagsfall – om studenten i Athena har anmält förhinder för två seminarier pga. sjukdom eller liknande, samt gruppbyte inte är möjligt och det föreligger laga förfall – kan dispens medges från ytterligare ett (1) seminarium. Syftet med att meddela dispens ska i sådant fall vara att studenten genom dispensen kan fullgöra obligatoriet under innevarande termin. Med laga förfall avses egen eller närståendes sjukdom, närståendes dödsfall eller begravning och andra hinder utanför studentens kontroll. Laga förfall ska styrkas med läkarintyg eller liknande. Om dispens medges ska studenten genomföra en pedagogiskt likvärdig uppgift som kompensation för frånvaron.

Dispensen ska sökas i förväg hos kursadministratören. Till ansökan ska bifogas de intyg som styrker att det föreligger laga förfall. I ansökan ska anges:

- namn och personnummer,
- basgrupp,
- namn på seminarium, inklusive datum och tid,

- namn på de två seminarier till vilka har anmälts förhinder i Athena,
- skäl för ansökan.

Den pedagogiskt likvärdiga kompletteringsuppgiften består som huvudregel i en längre pm-uppgift. Den ska vara inlämnad till kursföreståndaren senast sju arbetsdagar efter att seminariet ägde rum. (Ges seminariet en onsdag ska uppgiften lämnas in senast torsdag veckan därpå.) Om dispens inte beviljas får studenten omregistrera sig och uppfylla obligatoriet kommande termin.

Internationella och komparativa inslag på kursen

Förvaltningsrätten styrs i stor utsträckning av nationell lagstiftning. Några mer betydande komparationer med andra länder görs därför inte. Däremot ingår självklart europarätten, EU-rätten och Europakonventionen, som en naturlig del av den svenska rättsordningen i kursen.

Samverkan med det omgivande samhället

Rättegångsspelet syftar bland annat till att ge inblick i den dömande verksamheten och ges normalt i samarbete med Förvaltningsrätten och Kammarrätten i Stockholm. Till detta kommer eventuella föreläsningar av praktiserande jurister.

Uppsatsen kommer att examineras av såväl interna som externa lärare som i samband härmed även ger återkoppling på uppsatsen.

Förhållandet till andra kurser och utbildningen i stort

Förvaltningsrätt är ett stort och mångfacetterat ämne som dessutom sysselsätter ett stort antal färdigutbildade jurister. Det är också ett ämne som inverkar på snart sagt alla livets skeenden, från förlossningsvård via högskoleutbildning till gravrätt. Det är vidare ett ämne som på ett avgörande sätt påverkar företagets verksamhet, t.ex. genom tillståndsprövning av verksamhet som inverkar på miljön och tillsyn över arbetsmiljö och kommersiell verksamhet. I den meningen förhåller sig kursen till flertalet kurser på programmet. Det finns alltid en förvaltningsrättslig aspekt som måste beaktas vid olika civilrättsliga dispositioner. Exempelvis finns en koppling mellan socialtjänstens ansvar och vårdnadsfrågor, mellan fastighetsrätt och plan- och byggrätt samt mellan myndighetsutövning och skadeståndsansvar. Ett och samma förhållande kan dessutom aktualiseras, om än med olika utgångspunkter, i såväl allmän domstol som förvaltningsdomstol, något som upphandlingsförfarandet är ett exempel på. Vidare påverkar förvaltningsrättsliga åtgärder, t.ex. vitesförelägganden, möjligheterna att utkräva straffrättsligt ansvar.

På ett mer konkret plan bygger förvaltningsrätten vidare på Statsrätten och Europarätten. Här ska även understrykas att i kursen ingår juristprogrammets miljöstrimma. Under momentet speciell förvaltningsrätt ges en föreläsning och ett seminarium om miljörett i en förvaltningsrättslig kontext.

Krav för deltagande i undervisningen

Förkunskapskrav

För tillträde till undervisning och examination krävs godkända tentamina i de kurser som ingår i första, andra, tredje och fjärde terminerna samt Processrätt.

Registrering

Webbregistrering

Registrering på en obligatorisk kurs kan senast göras den andra dagen efter kursens start. Student på termin 2–7 på juristprogrammet, som har blivit antagen till obligatoriska kurser genom Antagningen, kan under registreringsveckan webbregistrera sig.

Denna webbregistrering kommer enbart att kunna göras av studenter som följer studieordningen och uppfyller respektive förkunskapskrav (och inte har tillgodoräknade obligatoriska kurser - kontakta i så fall bitr. studierektor Charlotta Lindström via mail för hjälp med registrering).

För att kunna läsa kursen ska du göra följande:
1) Aktivera ditt universitetskonto www.su.se/aktivera (om du inte tidigare har läst vid Stockholms universitet)

2) Registrera dig på kursen, se vidare <https://www.su.se/utbildning/en-lyckad-start/registrera-dig-p%C3%A5-din-kurs-eller-ditt-program>

Om du av någon av anledning inte kan självregistrera dig (t.ex. inte uppfyller förkunskapskraven eller har tillgodoräknat kurser) var god kontakta studievägledningen på Utbildningskansliet för registrering. Observera att registreringar inte tas emot på annat sätt.

Omregistrering

Studenter som läser om kursen måste omregistrera sig hos kursadministratören. Det går INTE att omregistrera sig via webben.

Registrering vid tillgodoräknande

Om du har ett tillgodoräknandebeslut och bara ska komplettera kursen med ett mindre antal högskolepoäng ska du registreras av Utbildningskansliet.

Tidiga avbrott/avregistrering

Endast förstagångsregistrerade är garanterade en plats i bl.a. seminarieundervisningen. Om du inte vill läsa kursen, men har glömt att avregistrera dig räknas du inte som förstagångsregistrerad vid ett senare tillfälle. Detta får även konsekvenser för poängsättning av uppsats, se nedan.

Registrerade studenter som vill göra ett tidigt avbrott på en kurs, dvs. avregistrera sig, kan göra det själv via [Ladok för studenter](#) inom tre veckor från kursstart. Detta krävs för att kunna bli förstagångsregistrerad nästa gång du vill läsa kursen. (Notera att uppsatsen ses som för sent inlämnad om den inte lämnas in vid ordinarie inlämningstillfälle under den termin som studenten är förstagångsregistrerad. En sen inlämnad uppsats innebär att ett av de viktigaste bedömningskriterierna, att uppsatsen ska lämnas in i tid, inte har uppfyllts. Högre poäng än åtta och således högre betyg än BA kan då inte ges för uppsatsmomentet.)

Observera att systemet inte räknar från kursens första dag utan det är från kursstartsveckan som tre veckor räknas. Sista dag är alltid en söndag.

Om du redan har hunnit göra en anmälan till gruppundervisning, var god meddela den berörda kursadministratören om ditt planerade avbrott. Kontaktuppgifter finns bl.a. på kurssidan i den digitala utbildningskatalogen.

Tänk på att det kan få konsekvenser för din rätt att erhålla studiemedel om du avregistrerar dig från en kurs. Kontakta CSN för mer information!

Gruppindelning och anmälningar

För att kunna anmäla dig till en grupp måste du vara registrerad på kursen. De studenter som inte har läst kursen tidigare har förtur till undervisningen och får välja en plats i en grupp först. För omregistrerade finns det möjlighet att delta i undervisningen med en grupp endast i mån av plats samt efter principen "först till kvarn".

Kursen har tre gruppval och två anmälningar:

- val till seminarie-/case grupp
- val till grupphandledning, (ej bundet till seminarie-/case grupp)
- val till rättegångsspelet, (ej bundet till seminarie-/case grupp)
- anmälan till återkoppling för uppsats,

- anmälan till tentamen. (Du som har ett tillgodoräknande från annan ort eller liknande och ska tentera kursen delvis, t.ex. 3 eller 5 hp, måste även i god tid anmäla dig till kursadministratören. Särskild anmälan till kursadministratören behövs således inte för de studenter som läser kompletteringsutbildningen för utländska jurister, 19,5 hp. Du som har rätt till särskilda pedagogiska hjälpmedel, t.ex. förlängd skrivtid måste också i god tid anmäla detta till kursadministratör inför varje tentamenstillfälle.)

Studieanvisningar

Läroböcker (se även litteraturlistan)

von Essen, Ulrik, Bohlin, Alf & Warnling Conradson, Wiweka, Förvaltningsrättens grunder, senaste upplagan.

Björkman, Ulla & Lundin, Olle, Kommunen och lagen: en introduktion, senaste upplagan.

Kompendiet i kommunalrätt, kommer att finnas tillgängligt enbart digitalt på Athena, se Planeringar/Kommunalrätt/Kompendium.

Rättsfallskompendiet i kommunalrätt, kommer att finnas tillgängligt enbart digitalt på Athena se Planeringar/Kommunalrätt/Kompendium.

Lundell, Bengt & Strömberg, Håkan, Handlingsoffentlighet och sekretess, senaste upplagan.

Kompendium i offentlighet och sekretess, kommer att finnas tillgängligt enbart digitalt på Athena, se Planeringar/Offentlighet och sekretess/Kompendium.

Lerwall, Lotta (redaktör/utgivare), Makt, myndighet, människa: en bok i speciell förvaltningsrätt, senaste upplagan.

Lavin, Rune, Förvaltningsprocessrätt, senaste upplagan.

Wenander, Henrik & Reichel, Jane, Europeisk förvaltningsrätt i Sverige, Norstedts Juridik, senaste upplagan.

Utskrifter av de tre kompendierna kan ev. Akademibokhandeln på Campus bistå med. Vänd er således till bokhandeln om ni vill ha hjälp med utskrifter.

Källmaterial

Ribbing, Michaela; Sandström, Lena; Örnberg, Åsa – Författningssamling i förvaltningsrätt, senaste upplagan.

Övrigt material

Kompletterande material, t.ex. seminariematerial med artiklar, rättspraxis m.m., VLC och PBL-övningar tillkommer. Observera att även sådant kompletterande material utgör kursfordran! Med kursfordran menas att det är de förväntade studieresultaten som examineras och kurslitteraturen och kompletterande material syftar till att hjälpa studenten att nå målpuppfyllelse.

Seminariematerialet (innehållande instruktioner, rättsfall och JO-beslut m.m.) görs tillgängligt på Athena. Visst förberedelsematerial kan komma att läggas ut efter kursstart – enligt lärarnas uppdateringar och önskemål – och en notering publiceras då under Anslag.

PPT-bilder och övrigt material till föreläsningarna görs som huvudregel tillgängligt på Athena.

Material till rättegångsspelet ges enligt särskilda instruktioner, se Athena/Planeringar/Förvaltningsprocessrätt/Rättegångsspel.

Ett virtuellt fall, VLC – ett frivilligt lärandetillfälle som är avsett att ge fördjupad förståelse av förvaltningsrättslig metod och systematik. Instruktioner och länk till spelet finns på Athena/Planeringar/Case/Virtual Law Case.

PBL-övningarna är också frivilliga och avser bl.a. att träna studenternas förmåga att identifiera och lösa rättsliga problem i grupp samt att presentera lösningarna muntligt. Instruktioner och övningsuppgifterna finns på Athena under Planeringar/Case.

Övningstentor med svarsförslag är tillgängliga på Athena/Planeringar/Tentamen/Inför tentamen.

Rekommenderat material

Bohlin, Alf, Offentlighetsprincipen, Norstedts Juridik, 9 uppl., 2015.

Bohlin, Alf, Kommunalrättens grunder, Norstedts Juridik, 7 uppl., 2016.

Ebbesson, Jonas, Miljörätt, Iustus Förlag, senaste upplagan.

Förvaltningsrättslig Tidskrift, tillgänglig digitalt med SU konto via SU biblioteket.

Juno, där finns kommentarer till de flesta lagar som aktualiseras på kursen.

Förberedelser inför undervisningen

Det är viktigt att närvara vid introduktionsföreläsningen där bl.a. kursupplägget och en del praktisk information presenteras. Informationen förväntas vara känd av alla studenter. I så måtto kan introduktionsföreläsningen ses som obligatorisk. Informationen som ges under introduktionsföreläsningen framgår dock även av kursdokumentation som Kursplan, Kursbeskrivning, Uppsatsanvisningar och dokumentet Vanliga frågor och svar.

Undervisningen följer genomgående upplägget där varje moment – Allmän förvaltningsrätt, Kommunalrätt, Allmänna handlingar och sekretess, Speciell förvaltningsrätt samt Förvaltningsprocessrätt – inleds med en eller flera föreläsningar följt av PBL-övningar och seminarier där speciella rättsfrågor i aktuellt hänseende behandlas.

Litteraturen ska noggrant studeras i dess helhet och kan lämpligen studeras i den ordning de olika momenten behandlas i föreläsningarna (se schemat). Kursen inleds alltid med den *allmänna förvaltningsrätten*. Således bör von Essen, Ulrik, Bohlin, Alf & Warnling Conradson, Wiweka, Förvaltningsrättens grunder, läsas först. Ordningen är sedan *allmän kommunalrätt*, som behandlas i Björkman, Ulla & Lundin, Olle, Kommunen och lagen: en introduktion samt två kompletterande kompendier, Kompendium i kommunalrätt och ett rättsfallskompendium. Efter detta kommer *allmänna handlingar och sekretess*, varvid Lundell, Bengt & Strömberg, Håkan, Handlingsoffentlighet och sekretess samt kompletterande rättsfallskompendium studeras. Därefter följer den *speciella förvaltningsrätten*, vilken i och för sig behandlas under hela kursen och Lerwall, Lotta (redaktör/utgivare), Makt, myndighet, människa: en bok i speciell förvaltningsrätt, kan därför med fördel läsas parallellt med övrig litteratur. Kursen avslutas med *förvaltningsprocessrätt* där Lavin, Rune, Förvaltningsprocessrätt, ska läsas tillsammans med kapitel 12–14 i Förvaltningsrättens grunder. Variationer i ordningsföljden kan förekomma från termin till termin av schematekniska skäl. Titta i schemat och läs litteraturen i den ordning som följer av föreläsningarna. För förståelse av ämnet är det viktigt att relevant litteratur har studerats före föreläsningarna.

Inför seminarierna ska ett antal rättsfall eller liknande ha lästs. Vad som ska läsas, instruktioner för inläsningen samt vilka frågor som ska behandlas under ett seminarium finns på Athena under fliken Planeringar. Studenterna förutsätts vara väl förberedda till seminarierna samt ha relevant material tillgängligt.

Material och instruktioner till Rättegångsspelet finns på Athena under fliken Planeringar/Förvaltningsprocessrätt.

Caseseminarier med Lena Sandström kräver ingen förberedelse, utan instruktioner ges i samband med undervisningstillfället.

För uppsatsen finns utförliga instruktioner på Athena under fliken Planeringar/Uppsats i dokumentet Uppsatsanvisningar.

Examination

Examinationsmoment

Examination sker genom skriftlig tentamen, aktivt deltagande i obligatoriska moment – seminarier, caseseminarium (ingår INTE i seminarierna) samt samtliga moment av rättegångsspel – och författande av en uppsats.

Som framgått ovan är kursen organisatoriskt uppdelad i två delmoment. Det första delmomentet innefattar studier i förvaltningsrätt, kommunalrätt och förvaltningsprocessrätt. Under delmomentet genomför studenterna även ett rättegångsspel. Delmomentet motsvarar sammanlagt 15 hp och löper under hela kursen. Inom ramen för det andra delmomentet författar studenten en längre uppsats. Uppsatsen ska författas parallellt med studierna. Momentet motsvarar 6 högskolepoäng.

Betyg på kursen sätts, förutsatt att samtliga obligatorier är uppfyllda, efter en sammanslagning av poängen för uppsatsen respektive för den skriftliga tentamen. För att bli godkänd på kursen krävs att samtliga förväntade studieresultat för kursen är uppfyllda.

Uppsatsmomentet består av en individuellt författad uppsats, vilken kan ge maximalt 10 poäng. För godkänt resultat och slutbetyg på kursen krävs minst 5 poäng för uppsatsen. En sen inlämnad uppsats innebär att ett av de viktigaste bedömningskriterierna, att uppsatsen ska lämnas in i tid, inte har uppfyllts. Högre poäng än åtta och således högre betyg än BA kan då inte ges för uppsatsmomentet, om inte laga förfall föreligger. Uppsats ses som för sent inlämnad om den inte lämnas in vid ordinarie inlämningstillfälle under den termin som studenten är förstagsregistrerad. Den ses även som för sent inlämnad om uppsatsen underkänts och därefter lämnas in i omarbetat skick.

Tentamen vid kursens slut består vanligtvis av fem frågor. Skrivtiden är som huvudregel fem timmar. För godkänt resultat och slutbetyg på kursen krävs minst 50 % av maxpoängen på salstenta.

Datumen för inlämning av uppsats samt tidpunkt för tentamen och omtentamen finns i schemat.

Tillträde till examination

För tillträde till undervisning och examination krävs godkända tentamina i de kurser som ingår i första, andra, tredje och fjärde terminerna samt Processrätt.

Anmälan till tentamen

Tentamensanmälan ska som huvudregel göras i Ladok senast 10 kalenderdagar före dag för tentamen (undantag kan behöva göras vid t.ex. röda dagar). Anmälan till tentamen förutsätter registrering på kursen. Studenter som inte har anmält sig kan inte beredas plats på tentamen. (Du som har ett tillgodoräknande från annan ort eller liknande och ska tentera kursen delvis, t.ex. 3 eller 5 hp, måste även i god tid anmäla dig till kursadministratören. Särskild anmälan till kursadministratören behövs således inte för de studenter som läser kompletteringsutbildningen för utländska jurister, 19,5 hp. Du som har rätt till särskilda pedagogiska hjälpmedel pga. funktionsnedsättning, t.ex. förlängd skrivtid måste också i god tid anmäla detta till kursadministratör inför varje tentamenstillfälle, se vidare nedan under Funktionsnedsättning.)

Alla studenter har rätt att istället för ordinarie betygsskala (AB, Ba, B och U) få betyg enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan. Student som önskar betyg enligt den skalan måste dock anmäla detta till kursadministratören minst fem arbetsdagar före den skriftliga tentamen.

Handlingar som ska tas med till salstentamen

Till salstentan ska godkänd legitimation medtas. Som godkänd legitimation räknas körkort, pass och id-kort med aktuell giltighetstid. Som godkänd legitimation räknas även högst tre månader gammal polisanmälan som anger att tentandens id-handling är stulen eller förlorad. Även utländska identitetshandlingar godkänns, företrädesvis pass och id-kort.

Tillåtna hjälpmedel och ordningsregler

Salstentamen

Var gärna på plats minst 15 minuter innan salstentamen startar.

Vid tentamen tillämpas olika examinationsalternativ. Information om de olika examinationsalternativen samt de ordningsregler som gäller vid tentamen finns på Juridiska institutionens hemsida. Förekomsten av otillåtna hjälpmedel, anteckningar och liknande samt brott mot ordningsreglerna kan föranleda en anmälan till

universitetets disciplinnämnd. Disciplinnämnden, som leds av rektor, kan besluta om varning eller avstängning från studierna.

Vid salstentamen på kursen tillämpas examinationsalternativ 2 i de av Juridiska institutionens institutionsstyrelse antagna regler för examination. Reglerna antogs den 26 oktober 2022 och träder i kraft för kurser som påbörjas VT 2023. Examinationsalternativ 2 innebär att endast författningstext (Författningssamling i förvaltningsrätt och/eller lagbok) tillåts. (Notera att tentafrågorna utgår från Författningssamlingen och att lagbok kan sakna för kursen relevanta författningar.) Anteckningar, flärpar, understrykningar och dylikt är tillåtna i ovanstående angivna texter. (Lösblad är således inte tillåtna.)

Information om de olika examinationsalternativen samt de ordningsregler som gäller vid tentamen finns på Juridiska institutionens hemsida: [Regler för examination 221026.pdf \(su.se\)](#), se även [Tentamen - Stockholms universitet](#).

OBS: Egen elektronisk utrustning för kommunikation och/eller möjlighet till internetuppkoppling, ordböcker eller miniräknare får inte medtas.

Det nyss sagda innebär att tillåtna hjälpmedel vid salstentamen är:

- ett exemplar av Ribbing, Michaela; Sandström, Lena; Örnberg, Åsa – Författningssamling i förvaltningsrätt, Norstedts juridik, senaste upplagan eller på egen risk tidigare upplaga, och/eller
- ett exemplar av lagboken,
- anteckningar, flärpar, understrykningar och dylikt i ovanstående angivna texter.

Inlämning av tentamen

Observera att samtliga studenter omedelbart ska sluta skriva när tentamensvakterna meddelar att tiden är slut. Endast de tentor, vilka studenterna aktivt har lämnat in (genom att trycka på ”Lämna in”) kommer att rättas. För att blanka behöver ni klicka in er på menyknappen som ni hittar högt uppe i högra hörnet, se vidare Planeringar/Tentamen/Inför tentamen/Lämna in blankt. Studenten kan inte i efterhand ångra ett beslut att lämna in blankt. Om studenten inte har avslutat examinationen på föreskrivet sätt (genom att trycka på ”Lämna in” alternativt ”Lämna in blankt”) tolkas det som att studenten valt att lämna in blankt. Tentan kommer då inte att rättas.

Betygskriterier tentamen

Betygskriterier enligt den fyrgradiga betygsskalan

AB (Med beröm godkänt)

- Visar mycket god förtrogenhet med grundläggande förvaltningsrättsliga regler och principer.
- Identifierar flertalet juridiska frågeställningar i förekommande situationer.
- Tillämpar relevanta rättsregler och principer på ett mycket bra sätt och löser flertalet aktuella frågeställningar.
- Motiverar sina ställningstaganden väl och för en tydlig och rättsligt relevant argumentation.

BA (Icke utan beröm godkänt)

- Visar god förtrogenhet med grundläggande förvaltningsrättsliga regler och principer.
- Identifierar flertalet juridiska frågeställningar i förekommande situationer.
- Tillämpar relevanta rättsregler och principer på ett bra sätt och löser flertalet aktuella frågeställningar.
- Motiverar de flesta av sina ställningstaganden väl och för en till viss del tydlig och rättsligt relevant argumentation.

B (Godkänd)

- Visar godtagbar förtrogenhet med grundläggande förvaltningsrättsliga regler och principer.
- Identifierar de tydligast framträdande juridiska frågeställningarna i förekommande situationer.
- Tillämpar relevanta rättsregler och principer på ett godtagbart sätt och löser de mest centrala frågeställningarna.
- Motiverar sina ställningstaganden på ett godtagbart sätt. Den rättsliga argumentationen är delvis relevant.

U (Underkänd)

- Uppnår inte samtliga de krav som ställs för betyget B.

Betygskriterier enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan

A (Utmärkt)

- Visar mycket god förtrogenhet med grundläggande förvaltningsrättsliga regler och principer.
- Identifierar juridiska frågeställningar i förekommande situationer.
- Tillämpar relevanta rättsregler och principer på ett utmärkt sätt och löser aktuella frågeställningar.
- Motiverar sina ställningstaganden väl och för en tydlig och rättsligt relevant argumentation.

B (Mycket bra)

- Visar mycket god förtrogenhet med grundläggande förvaltningsrättsliga regler och principer.
- Identifierar flertalet juridiska frågeställningar i förekommande situationer.
- Tillämpar relevanta rättsregler och principer på ett mycket bra sätt och löser flertalet aktuella frågeställningar.
- Motiverar sina ställningstaganden väl och för en tydlig och rättsligt relevant argumentation.

C (Bra)

- Visar god förtrogenhet med grundläggande förvaltningsrättsliga regler och principer.
- Identifierar flertalet juridiska frågeställningar i förekommande situationer.
- Tillämpar relevanta rättsregler och principer på ett bra sätt och löser flertalet aktuella frågeställningar.

- Motiverar de flesta av sina ställningstaganden väl och för en till stor del tydlig och rättsligt relevant argumentation.

D (Tillfredsställande)

- Visar tillfredsställande förtrogenhet med förvaltningsrättsliga regler och principer.
- Identifierar de mest framträdande juridiska frågeställningarna i förekommande situationer.
- Tillämpar relevanta rättsregler och principer på ett tämligen bra sätt och löser de mest centrala frågeställningarna.
- Motiverar flertalet av sina ställningstaganden på ett tillfredsställande sätt och för en delvis tydlig och rättsligt relevant argumentation.

E (Tillräckligt)

- Visar godtagbar förtrogenhet med förvaltningsrättsliga regler och principer.
- Identifierar de mest framträdande juridiska frågeställningarna i förekommande situationer.
- Tillämpar relevanta rättsregler och principer på ett godtagbart sätt och löser de mest centrala frågeställningarna.
- Motiverar sina ställningstaganden på ett godtagbart sätt och för en delvis relevant rättslig argumentation.

Fx (Otillräckligt)

- Uppnår inte samtliga de krav som anges för betyget E.

F (Helt otillräckligt)

- Presterar betydligt under de krav som anges för betyget E.

Kommentarer till betygskriterierna

Betygskriterierna bygger på de förväntade studieresultaten (lärandemålen) för kursen och ska läsas som typprestationer, där enstaka styrkor och svaghet kan kompensera varandra. De enskilda examinationsuppgifterna poängsätts.

Poängsättningen utgör ett stöd för den samlade bedömning av studenternas prestationer som görs i förhållande till betygskriterierna och lärandemålen. Poängsättningen svarar så långt det är möjligt mot ovanstående betygskriterier.

Frågorna på tentamen är i huvudsak problembaserade och anknyter till de förväntade studieresultaten. Vid sidan om rena faktakunskaper och insikter om regelsystem beaktas hur väl rättsliga problemställningar kan urskiljas och formuleras utifrån angivna faktiska omständigheter i frågorna, i vilken utsträckning rättsligt relevanta argument respektive irrelevanta argument åberopas och i vilken utsträckning motiveringen är fullständig respektive ofullständig.

Bedömningskriterier uppsats

En sen inlämnad uppsats innebär att ett av de viktigaste bedömningskriterierna, att uppsatsen ska lämnas in i tid, inte har uppfyllts. Högre poäng än åtta och således högre betyg än BA kan då inte ges för uppsatsmomentet, om inte laga förfall föreligger. Uppsats ses som för sent inlämnad om den inte lämnas in vid ordinarie inlämningstillfälle under den termin som studenten är förstagsregistrerad. Den ses även som för sent inlämnad om uppsatsen underkänts och därefter lämnas in i omarbetat skick.

Övriga bedömningskriterier framgår av Uppsatsanvisningarna, avsnitt 5.2, i Athena.

Begäran om omprövning

För att underlätta och skynda på handläggningen bör begäran om omprövning lämnas in på avsedd blankett och enligt de instruktioner som framgår [här](#). Begäran ska vara noga motiverad och en kopia på tentan och ev. uppsats med examinationsprotokoll måste bifogas. Omprövning görs av examinator/kursföreståndare, normalt i samråd med övriga lärare som medverkat i examinationen.

Notera att det endast är betyget för hela kursen, slutbetyget, som ingår i examen. Omprövningen avser därför det slutbetyg som satts för kursen. Det betyder att omprövning inte görs förrän efter att poängen på uppsatsen och den skriftliga tentamen lagts samman och beslut om slutbetyg har meddelats. Studenten kan begära omprövning på underlag av uppsatsen eller vissa tentafrågor, eller en kombination av detta. Det sagda betyder således att omprövningar handläggs först efter att student har erhållit sitt slutbetyg. Detta gäller dock inte om uppsats har underkänts. Har uppsats underkänts handläggs omprövningen efter en begäran har inkommit. Reglerna för rättelse och

omprövning av betyg finns i 6 kap. 23 och 24 §§ högskoleförordningen. För att ändra beslut vid omprövning krävs att beslutet om betyg är uppenbart oriktigt. Det är endast examinator som kan fatta beslut om ändring av betyg.

Funktionsnedsättning

Allmänt

Stockholms universitet erbjuder olika pedagogiska stödformer för personer med varaktiga funktionsnedsättningar. Stödet som erbjuds beror på den enskildes situation och är till för att underlätta studierna. Målet är att alla studenter ska ha en möjlighet att studera på lika villkor.

För att ta del av stödet som erbjuds måste du göra en ansökan. Detta gör du genom att logga in i systemet Nais via länk på studentavdelningens hemsida och fylla i webbformuläret. För att fullfölja ansökan måste du bifoga ett intyg som bekräftar en varaktig funktionsnedsättning. Du hittar hemsidan via Stockholms universitet: [Studera med funktionsnedsättning - Stockholms universitet](#)

När ansökan är mottagen kontaktas du av studentavdelningen för att boka ett personligt möte.

Du som har beviljats stöd ska sedan ta kontakt med din institutions kontaktperson och lämna in det intyg som studentavdelningen utfärdar. Kontaktperson vid Juridiska institutionen är studierektor Viktoria Pettersson, tfn: 08-16 13 04 eller e-post: viktoria.pettersson@juridicum.su.se

Examination vid funktionsnedsättning

Observera att du senast 3 veckor före varje examinationstillfälle måste meddela kursadministratör/amanuens att examination med stöd ska genomföras så att eventuella extra åtgärder kan vidtas. Om anmälan inkommer senare kan institutionen inte garantera att examinationen kan genomföras såsom önskas. Observera också att tentamensanmälan måste ske på sedvanligt sätt senast tio kalenderdagar före tentamen.

Notera också att för stödåtgärder som löper över hel kurs (t.ex. anteckningshjälp) eller mer ingripande åtgärder (t.ex. dela upp tentamen) måste du i god tid, men senast vid kursstart kontakta aktuell kursadministratör/amanuens och meddela att du önskar dessa stödåtgärder.

Studentinflytande och kursutveckling

Samtliga studenter uppmanas att fylla i en elektronisk blankett för kursutvärdering i slutet av kursen. Kursutvärderingen har stor betydelse för kvalitetssäkring av kursens innehåll och pedagogiska upplägg. Kursen förändras och utvecklas kontinuerligt, och de synpunkter och idéer som framförs i kursutvärderingen övervägs alltid noga.

Kontaktuppgifter

Kursansvarig: Åsa Örnberg

Kursadministratör Milica Vavan:

Telefon: 08-16 29 63

Mottagningstider: tisdagar och torsdagar kl. 13.00-15.00

Rum: C 896

E-post: forv@juridicum.su.se